

Артемов В. О.

к.т.н., доцент

Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса

Єлькін Е. О.

здобувач вищої освіти

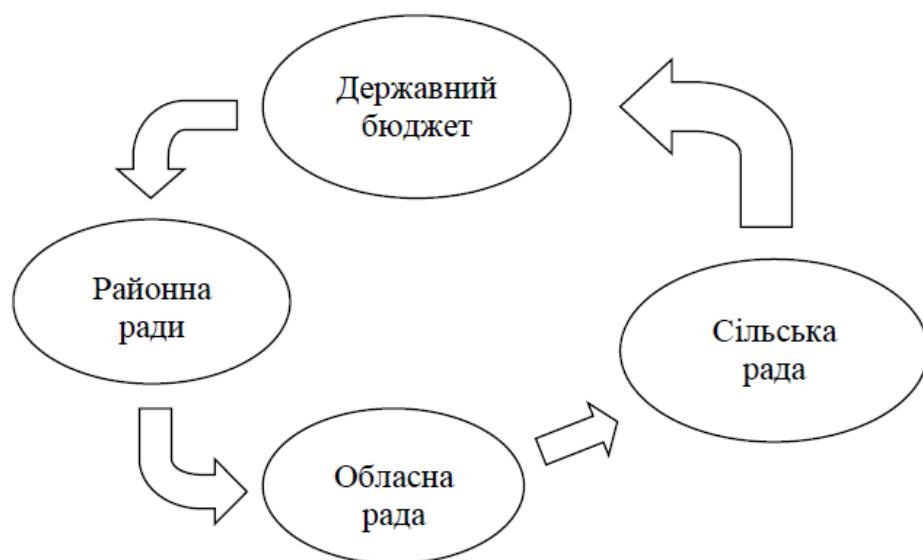
Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса

ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У зв'язку з реформою децентралізації державного управління, починаючи з 2014 року по усій території нашої держави йде активне створення територіальних об'єднаних громад, але попри очікувану успішність вона стикається з деякими проблемами. На прикладі ОТГ Одеської області нами було проведено дослідження і були визначені чинники економічного характеру, які впливають на успішний розвиток новоутворень.

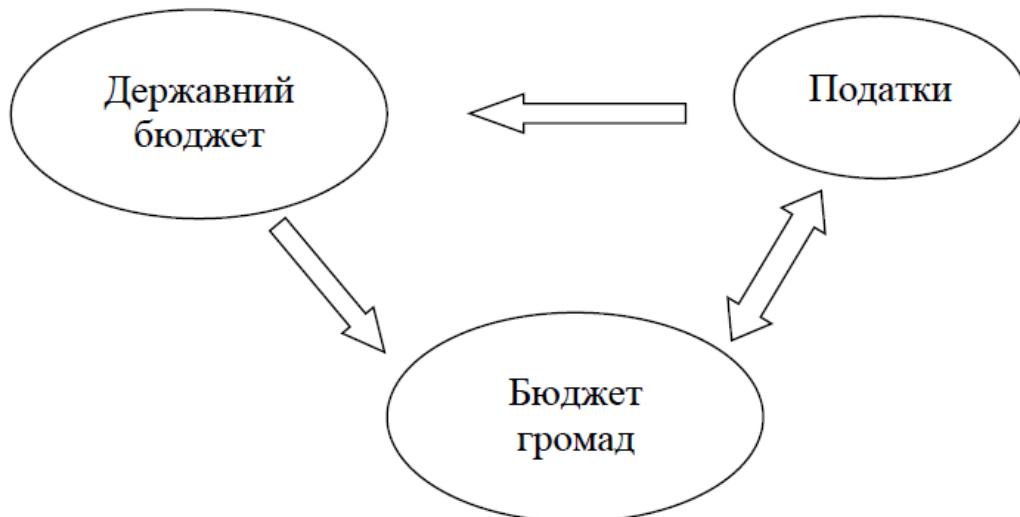
До економічних факторів, що впливають на розвиток територіальних громад можна віднести бюджет, стратегічні перспективи, інвентаризацію земель і невизначеність меж новоутворених формувань.

Стратегічні перспективи значною мірою впливають на формування основної частини бюджет територіальної громади. Звичайно, завдяки реформі децентралізації, процедура фінансування громад значно спростилася, це представлено на рис.1.

Рис. 1. Формування бюджету до реформи децентралізації

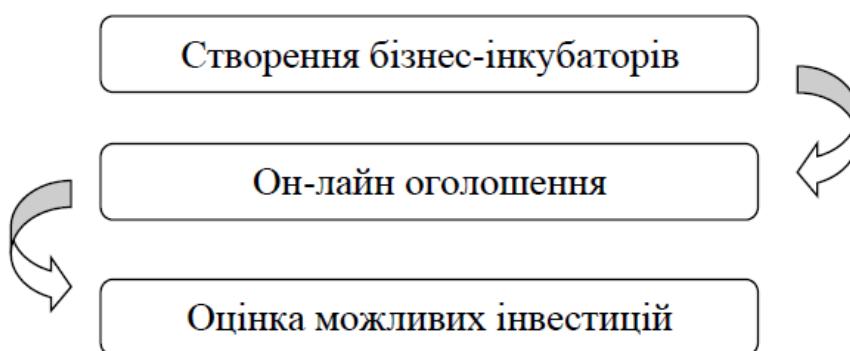
Таким чином, до об'єднання, податки, які були зібрані з громади, спочатку поповнювали бюджет держави, а потім, у вигляді дотацій, розподілялися на районні центри, а далі на сільські ради. Після об'єднання схема отримала інший вигляд (рис. 2).

Рис. 2. Формування бюджету в умовах реформи децентралізації

З рисунку видно, що частина податків надходить до держави, а частина залишається в бюджеті громади. Держава, в свою чергу, у вигляді соціальної допомоги ще поповнює бюджет громади.

Одним із методів вирішення фінансового питання в ОТГ на нашу думку, є залучення інвесторів, але для цього потрібно створити умови, які дозволяють розв'язати дані проблеми. Умови представлені на рис. 3.

Рис. 3. Умови вирішення фінансових питань

Ми вважаємо, що має бути доступна інформація з приводу створення умов для залучення інвесторів, до яких віднести: створення бізнес-інкубаторів для підприємців; оформлення дошки он-лайн оголошень для інвесторів стосовно пропозицій, вакансій, ідей; залучення

інструментів оцінки можливих інвестицій в землю, виробництво, розвиток на основі автоматичного аналізу різноманітних показників.

Виходячи з цього, ми вважаємо, що вирішивши питання перспектив розвитку, значною мірою можна вплинути на підвищення бюджету ОТГ.

В об'єднаних територіальних громадах спостерігається відсутність сформованих і встановлених меж, яка впливає на здійснення землеустрою в межах їх території, на достовірність обліку кількості земель та складання державної статистичної звітності, на надходження коштів у місцеві бюджети, на ефективність та раціональність використання земельно-ресурсного потенціалу, що ускладнює діяльність органів місцевого самоврядування.

Нами з'ясовано, що перенесення проектів формування і встановлення меж сільських, селищних рад в натуру не виконувалося, відбувалося камеральними методами, що стало наслідком визначення неточних площ та меж. Виправлення ситуації можливе лише після внесення змін до Земельного кодексу України та Закону України «Про землеустрій».

Отже, на місцевому рівні в умовах децентралізації в усіх об'єднаних територіальних громадах виникають проблеми із визначенням меж своєї території. Нами виявлено, що за чотири роки здійснення реформ - передачі земель сільськогосподарського призначення із державної у комунальну власність об'єднаним громадам - не встановлено межі жодній територіальній громаді та не зареєстровано їх в Державному земельному кадастрі. Встановлення меж новоутворених ОТГ потребує забезпечення схемами землеустрою та картографічними матеріалами, яких немає в громадах.

Нижче нами представлено алгоритм послідовних кроків щодо вирішення неврегульованих меж ОТГ, який на наш погляд містить перелік всіх даних, необхідних для формування інформації про межі громад. Саме дотримуючись дій відповідно до алгоритму, керівництво громад матиме змогу ефективно управляти земельними ресурсами на визначених межах об'єднаної територіальної громади. Okрім встановлення (відновлення) меж, постає питання розробки документації з просторового планування території ОТГ.

На першому етапі слід зібрати вихідні дані:

- Документація із землеустрою, на підставі якої були встановлені межі сільських/селіщних рад, які ввійшли до складу ОТГ;
- Державна статистична або адміністративна звітність з кількісного обліку земель;
- Дані Державного земельного кадастру (файли обміну інформацією про результати робіт із землеустрою у форматі ГН4 і/або XML);

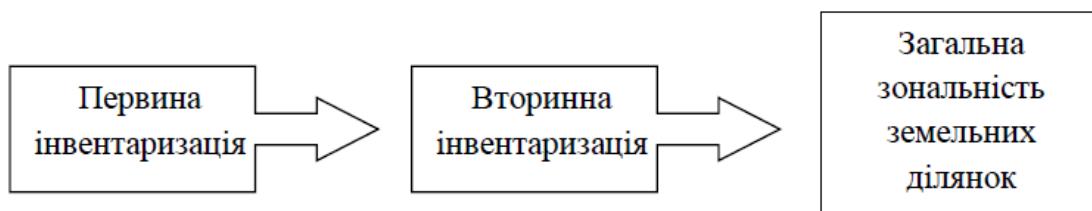
- Інформація про межі землекористувань, розташованих по межі сільських/селищних рад;

- Ортофотоплани, індексно-кадастрові та базові карти.

В разі відсутності інформації про межі землекористувань у територіальному підрозділі центрального органу виконавчої влади у сфері землеустрою України, з якими співпадає межа громади, варто звернутись до самих землекористувачів. Вихідні картографічні дані слід привести до системи координат УСК-2000 чи іншої, яка має зв'язок з УСК-2000, нанести межу ОТГ на картографічну основу та, за необхідності, відкоригувати. Формування каталогу координат поворотних точок меж ОТГ, опис меж громад з урахуванням контурів на місцевості й суміжних землекористувань. У друкованих картографічних матеріалах (масштаб якої не дрібніше 1:25000) уточнена межа ОТГ позначається за допомогою довільних умовних знаків. Інформацію про межі територіальної громади у електронному векторному вигляді необхідно обов'язково передати у територіальний структурний підрозділ центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Реформування адміністративно-територіального устрою України змушує проводити негайну інвентаризацію земель районів і безпосередньо об'єднаних територіальних громад. Для цього сільській, селищній, міській раді, на території якої розташований об'єкт інвентаризації, необхідно прийняти рішення про проведення інвентаризації земельного фонду громади.

Завданням новостворених громад є якісний та кількісний облік земельних ресурсів, з метою збільшення надходжень до бюджетів громад, а для цього їм потрібно провести якісну інвентаризацію земель, яка проходить в три етапи, які представлені на рис. 4.

Рис. 4. Етапи проведення інвентаризації

Результати робіт з інвентаризації земель об'єднаних територіальних громад матимуть позитивні наслідки:

- Зниження ціни приватизації;
- Геопросторова база даних;
- Підвищення іміджу ОТГ;
- Охорона земель;

- Контроль за використанням земель;
- База даних про земельні ділянки.

Після проведення первинної та вторинної інвентаризації земель, територіальна громада зможе оцінити, відповідно до присутніх інструментів та методів, наприклад вартість оренди землі та прийняти рішення, які найбільше відповідають потребам та можливостям громади.

Нами було сформовано і обґрунтовано економічні чинники впливу на формування нових та розвиток вже створених територіальних громад, які потребують вирішення проблем задля поповнення територіального бюджету, інших економічних питань та управлінні земельними ресурсами в умовах реформи децентралізації. Вирішення цих факторів значною мірою покращить розвиток територіальних громад.

Список літератури

1. Проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення державної власності. URL: <https://land.gov.ua/provedennia-inventaryzatsii-zemel-silskohospodarskoho-pryznachennia-derzhavnoi-vlasnosti/> (дата звернення 21.02.2021).

Артемов В.О.
к.т.н., доцент

*Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса*

Пономарчук Д.В.
здобувач вищої освіти
*Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

На шляху до Євросоюзу необхідно провести деякі зміни, адаптувати наше національне законодавство до законодавства ЄС. На розвиток об'єднаних територіальних громад насамперед впливають контролюючі чинники.

Контролюючі чинники полягають у нагляді за використанням та охороною земельно-ресурсного потенціалу, адже земля є основним національним багатством. Контроль за використанням та охороною земель – важлива функція державного управління в сфері земельних відносин, завдання якого полягає в забезпеченні виконання органами державної